

Koalicje i podział zysków

27 stycznia 2023

Gra w jest w postaci funkcji charakterystycznej (N, ν) :

- 1 Zbiór graczy to $N = \{1, 2, \dots, n\}$;
- 2 Każdy podzbiór $S \subset N$, (również pusty) nazywamy koalicją, a N nazwiemy Wielką Koalicją;
- 3 $\nu(S)$ oznacza wartość koalicji S :
  - $\nu(\emptyset) = 0$ - koalicja pusta nie ma żadnej wartości (nikomu nie zaszkodzi i nikomu nie pomoże);
  - (Superaddytywność) Jeśli $S_1 \subset N$ i $S_2 \subset N$, oraz $S_1 \cap S_2 = \emptyset$ to $\nu(S_1 \cup S_2) \geq \nu(S_1) + \nu(S_2)$ (połączenie sił nie zaszkodzi, a może nawet pomóc).

Pytania:

- 1 Jakie koalicje mogą być zawarte i jakie będą trwałe?
- 2 Jak sprawiedliwie podzielić zyski między koalicjantów?
- 3 A w ogóle co to znaczy "sprawiedliwie"?

Niech $(x_1, \dots, x_n)$ będzie alokacją Wielkiej Koalicji. Podstawowe cechy sprawiedliwego podziału to:

- **Racjonalność indywidualna:** $x_i \geq \nu(\{i\})$ dla wszystkich i (w przeciwnym razie gracz i wyjdzie z koalicji);
- **Racjonalność grupowa:** $\nu(N) = \sum_{i=1}^n x_i$ (np. w państwach skorumpowanych ta cecha nie występuje);

Alokację o powyższych cechach nazywamy **imputacją**.

- **Racjonalność koalicyjna** dla wszystkich koalicji $S \subset N$:

$$\sum_{i \in S} x_i \geq \nu(S),$$

w przeciwnym razie, koalicja S opuści Wielką Koalicję i gracze z S na tym zyskają.

Zbiór imputacji o powyższej cesze nazywamy **rdzeniem**.

- Rdzeń może być pusty
  - podział dolara: koalicjanci proponowali alokacje odbijając się od ściany do ściany np. $(1/2, 1/2, 0)$, $(0, 1/2, 1/2)$ i $(1/2, 0, 1/2)$, ale nigdy nie osiągnęli porozumienia;
  - "sprawiedliwy" podział dolara to $(1/3, 1/3, 1/3)$ okazał się nie do utrzymania.
- Twierdzenie Bondarjewa stanowi kiedy rdzeń jest niepusty.

Dla każdej gry (N, ν) szukamy "sprawiedliwej" alokacji
 $(x_1, \dots, x_n) = (\phi_1(\nu), \phi_2(\nu), \dots, \phi_n(\nu))$

- Zmienną jest tu ν , a zbiór graczy jest ustalony.
- Zatem każdej dla wartości gry ν obliczamy pewną alokację.

Kilka pojęć

- Gracze $i \in N$ i $j \in N$ są **symetryczni** jeśli dla każdej koalicji $C \subset N$ takiej, że $i \notin C$ i $j \notin C$,

$$v(S \cup \{i\}) = v(S \cup \{j\}),$$

czyli mają identyczny wkład dla każdej koalicji;

- Gracz $i \in N$ jest **nieistotny** jeśli dla każdej koalicji $S \subset N$,

$$v(S) = v(S \setminus \{i\}),$$

czyli taki gracz, który nic nie wnosi do żadnej koalicji.

Definicja

Dla dwóch gier w postaci charakterystycznych (N, ν_1) i (N, ν_2) definiujemy **sumę gier** $(N, \nu_1 + \nu_2)$ w naturalny sposób:

$$(\nu_1 + \nu_2)(S) := \nu_1(S) + \nu_2(S),$$

dla wszystkich $S \subset N$;

Uwaga

Suma gier superaddytywnych jest superaddytywna.

Uwaga

Przez alokację zawsze rozumiemy podział $(x_1, x_2, \dots, x_n)$ taki, że

$$\sum_{i=1}^n x_i = \nu(N).$$

Aksjomaty Shapleya

Sprawiedliwe alokacje w Wielkiej Koalicji powinny spełniać następujące aksjomaty:

- 1 **Indywidualna racjonalność:** dla każdego i , $\phi_i(\nu) \geq \nu(\{i\})$;
- 2 **Brak dyskryminacji:** niech $i, j \in N$ będą graczami symetrycznymi. Wtedy $\phi_i(\nu) = \phi_j(\nu)$;
- 3 **Wynagrodzenie wyłącznie za wkład:** jeśli gracz i jest nieistotny, to $\phi_i(\nu) = 0$.
- 4 **Addytywność:** $\phi_i(\nu_1 + \nu_2) = \phi_i(\nu_1) + \phi_i(\nu_2)$.

Podział dolara

Podział dolara dla Adama (a), Boba (b), Charliego:

$$\nu(\{a\}) = \nu(\{b\}) = \nu(\{c\}) = 0,$$

oraz

$$\nu(\{b, c\}) = \nu(\{a, c\}) = \nu(\{b, c\}) = 1.$$

Z aksjomatów Shapleya, Adam (A), Bob (B) i Charlie (C) powinni otrzymać po równo, ponieważ są parami symetryczni:

- Adam i Bob są symetryczni: jedyne koalicje bez nich to $\emptyset$ i $\{C\}$. Ponieważ $\nu(\{a\}) = \nu(\{b\}) = 0$ oraz $\nu(\{c, a\}) = \nu(\{c, b\}) = 1$, zatem Adam i Bob są symetryczni, więc otrzymują po równo.
- Podobnie wykażemy, że Bob i Charlie są symetryczni, zatem również otrzymają tyle samo, zatem $(1/3, 1/3, 1/3)$ to jedyny sprawiedliwy podział dolara.

Twierdzenie

Istnieje jedyna alokacja spełniająca Aksjomaty Shapleya i wyraża się wzorem:

$$\phi_i(\nu) = \frac{1}{n!} \sum_{\{S:i \in S\}} (|S| - 1)(n - |S|)[\nu(S) - \nu(S \setminus \{i\})],$$

dla dowolnego $i \in N$, gdzie $|S|$ - moc zbioru S .

Konstrukcja kombinatoryczna

Gracze dołączają po kolei do koalicji. Możliwości jest $n!$, a kolejność jest losowa.

- Ustawiamy losowo graczy w ciąg (na $n!$ sposobów.)
- Dla ustalonej permutacji $\{i_1, i_2, \dots, i_n\}$ każdy z graczy jest wynagradzany w zależności od wniesionego wkładu: gracz i_1 otrzyma $\nu(\{i_1\})$, gracz i_2 otrzyma $\nu(\{i_1, i_2\}) - \nu(\{i_1\})$, ..., gracz i_k otrzyma $\nu(\{i_1, i_2, \dots, i_k\}) - \nu(\{i_1, i_2, \dots, i_{k-1}\})$, ..., a gracz i_n otrzyma $\nu(N) - \nu(N \setminus \{i_n\})$;
- **Wartość Shapleya** to wartość oczekiwana wynagrodzenia dla każdego gracza, przy założeniu, że każda permutacja jest jednakowo prawdopodobna. (VERTE)

Konstrukcja kombinatoryczna

Wyprowadzenie wzoru:

- Zdarzenie $\mathcal{E}_i(S)$ oznacza, że i otrzymał wypłatę za dołączenie jako ostatni do koalicji S ;
- $S \mapsto \{\mathcal{E}_i(S) : i \in S\}$ rodzina zbiorów rozłącznych: $S_1 \neq S$ wtedy $\mathcal{E}_i(S_1) \cap \mathcal{E}_i(S) = \emptyset$;
- Oczekiwana wypłata dla i to

$$E\Phi_i = \sum_{S:i \in S} E[\Phi_i | \mathcal{E}_i(S)] P(\mathcal{E}_i(S))$$

(VERTE)

Wyprowadzenie wzoru:

- Zdarzenie $\mathcal{E}_i(S)$ zajdzie na $(|S| - 1)!(n - |S|)!$ sposobów
  - poprzednicy z S mogą zmienić kolejność, ale nadal muszą stać przed i ;
  - następnicy są już spoza S i mogą zmienić kolejność, ale nadal muszą stać za i ;
- Czyli

$$P(\mathcal{E}_i(S)) = \frac{(|S| - 1)!(n - |S|)!}{n!}.$$

- Ale $E(\Phi_i | \mathcal{E}_i(S)) = \nu(S) - \nu(S \setminus \{i\})$ (prawie napewno);
- Mamy więc wartość Shapleya:

$$\begin{aligned} E\Phi_i &= \sum_{S:i \in S} E[\Phi_i | \mathcal{E}_i(S)] P(\mathcal{E}_i(S)) \\ &= \sum_{S:i \in S} \frac{(|S| - 1)!(n - |S|)!}{n!} [\nu(S) - \nu(S \setminus \{i\})]. \end{aligned}$$

Algorytm obliczania wartości Shapleya

Na bazie konstrukcji kombinatorycznej

- wypisujemy wszystkie możliwe permutacje,
- sumujemy wypłaty poszczególnych graczy
- dzielimy otrzymaną wartość przez $n!$

Przykład:

$\nu(1) = \nu(2) = \nu(3) = 0$, $\nu(12) = 5$, $\nu(13) = 2$, $\nu(23) = 3$,
 $\nu(123) = 6$.

Kolejność	Wkład 1	Wkład 2	Wkład 3
123	0	5	1
132	0	4	2
213	5	0	1
231	3	0	3
312	2	4	0
321	3	3	0
suma	13	16	7
W.Shapleya	$13/6 = 2.1666$	$16/6 = 2.666$	$7/6 = 1.1666$

Uwaga

Wartość Shapleya może, ale nie musi należeć do rdzenia, nawet jeśli rdzeń jest niepusty. Wykażemy, że dla gry z poprzedniego slajdu: $\nu(1) = \nu(2) = \nu(3) = 0$, $\nu(12) = 5$, $\nu(13) = 2$, $\nu(23) = 3$, $\nu(123) = 6$, rdzeń jest niepusty, ale nie zawiera wartości Shapleya. Rdzeń spełnia

$$\begin{cases} x + y + \geq 5, & x \geq 0 \\ x + + z \geq 2, & y \geq 0 \\ + y + z \geq 3, & z \geq 0 \\ x + y + z = 6 \end{cases}$$

Do rdzenia należy np. $(3, 3, 0)$, czyli rdzeń jest niepusty, ale wartość Shapleya $(13/6, 16/6, 7/6)$ do niego nie należy. (VERTE)

Uwaga

- Wybór $(13/6, 16/6, 7/6)$ to rozwiązanie "sprawiedliwe" nastawione na uczciwe wynagradzanie za wkład;
- Wybór $(3, 3, 0)$ to rozwiązanie "siłowe", bo mimo gracz 3 wnosi coś do koalicji, nie zostanie doceniony, bo nie ma siły przebicia.